

Godtfolk i Rønbjerg

Alt er nu klar til opførelsen af egnsspillet »Godtfolk og rakkere i Rønbjerg Mose«. Her spiller den 65-årige efterlønsmodtager, tidligere papiarbejder Frede Christiansen rollen som Skive Folkeblads grundlægger og ejer, Marius Jensen, der sammen med Andreas Sørensen grundlagde Rønbjerg Tørvefabrik. Rollen som Marius Jensens kone

og nære medarbejder spilles af dagplejemor Rita Gammelgaard. Fri-luftsspillet, der er baseret på lokale hændelser i Rønbjerg i perioden 1879-1899, udgør et bidrag til Salling-Fjends Legene.

Foto: Lindy Jørgensen

Lokalt side 6

Rakkere og godtfolk mødes i Rønbjerg Mose

»Godtfolk og rakkere i Rønbjerg Mose« er titlen på et lokalhistorisk friluftsskuespil, der opføres på Hvidemosevej 10 i Rønbjerg med premiere søndag den 20. juni og med yderligere to forestillinger den 25. og 26. juni.

Det er Svend Laustsen, Rønbjerg, som har skrevet stykket, og spillet handler om rakkere og tørvefabrikanter, som færdes side om side i Rønbjerg Mose, og det er baseret på lokale historiske hændelser i perioden 1879-99. Netop i denne periode blev tørvefabrikationen udviklet til en industri, og ti af dens foregangsmænd har vigtige roller i stykket.

Det drejer sig om Rønbjerggårdmanden Andreas Sørensen, og om bogtrykkeren fra Skive, Marius Jensen, der grundlagde og stadig ejede Skive Folkeblad.

De to dannede i 1899 interessentskabet »Rønbjerg Tør-

Et rakkerhus er specielt opført til friluftsspillet i Rønbjerg Mose. Her har rakkerfamilien fået besøg af mormonpræsten.

Herlige typer fra friluftsspillet »Godtfolk og rakkere i Rønbjerg Mose«.

Bag forklædningen gemmer sig fra venstre Poul Roslev, Rasmus Thorsen og Morten Have, sidstnævnte som pastor Olrik i Estvad-Rønbjerg.

2

vefabrik«, og deres særprægede makkerskab fik en god udvikling, der fortsatte, selv efter at mosen var tømt for tørvedynd. Deres efterkommere samarbejder i dag i aktieselskabet »Jensen og Sørensens Plantage«.

Forberedelserne til opførelsen har stået på i flere måneder, og der er blandt andet opført et rakkerhus på scenen bagved »Æ Tør'hus«. Læs mere om friluftsforestillingen i Vinderup Avis i næste uge.

Nok mindre
– men vågen!

VINDERUP AVIS

97 44 31 44

8/6-99

Egnsspil om godtfolk og rakkere i Rønbjerg Mose

Lokalhistorisk egnsspil opføres som friluftsspil i Rønbjerg Mose i forbindelse med Salling-Fjends Legene

AF SVEND LAUSTSEN

Spillet handler om rakkere og tørvefabrikanter, som færdes side om side i Rønbjerg Mose, og det er baseret på lokale historiske hændelser i perioden 1879-1899.

Netop i denne periode blev tørvefabrikationen udviklet til en industri, og to af dens foregangsmænd har vigtige roller i stykket.

RØNBJERG TØRVEFABRIK

Det drejer sig om Rønbjerg-gårdmanden Andreas Sørensen, og om bogtrykkeren fra Skive, Marius Jensen, der grundlagde og dengang stadig ejede Skive Folkeblad.

De to dannede i 1899 interessentskabet "Rønbjerg Tørvefabrik", og deres særprægede makkerskab fik en god udvikling, der fortsatte, selv efter at mosen var tømt for tørvedynd.

Deres efterkommere samarbejder i dag i aktieselskabet "Jensen og Sørensens Plantage".

Spillet indledes imidlertid med noget helt andet, nemlig med to af de berygtede Abrahamsønners hjemkomst fra Skive marked, hvor de havde spredt skræk og rædsel.

De to rakkere pralen af at have ryddet markedet kunne dog ikke skjule, at alderen trykkede, og når der til kom påvirkningen af en anmassende Mormonprædikant, blev rækkerbrødrene med tiden mere tamme.

RAKKERNE BLEV INTEGRERET

Sæden af den nye religion faldt ellers på stengrund og visnede hurtigt bort, men den medvirkede til udviklingen frem imod rækkerfolkets endelige udryddelse.

Denne udryddelse varede et par generationer og indbar de unges integration i det øvrige samfund, vel især i de jyske købstæder og ovre i Hovedstaden, som mange flygtede til, men også en del i lokalsamfundet.

Her fandt integrationen især sted i de nymodens tørvefabrikker, hvor de rakkere, der ikke var for gamle til at ændre livsstil, kunne begå sig så godt som andre arbejdere.

ÅRSAG TIL KONFLIKTER

Men uden konflikter skete det ikke. Disse kunne opstå i forbindelse med unges forelskelse på tværs af gamle skel, som her i spillet, hvor gårdmandsønnen Viktor falder for rækkerpigen Sofies skønhed og klogskab.

Konfliktens udvikling og løsning skal ikke afsløres her. Afsløres kan derimod Andreas Sørensens kone Rikkens slutreplik, som lægges hende i munden, den dag da tørveværket

skulle gå i gang, for præcis 100 år siden:

"Hvem forstår alt det, der sker i denne forrykte tid? Jeg ønsker mig tilbage til min ungdoms gode, gamle dage."

Godtfolk og rakkere i Rønbjerg Mose opføres:

Søndag den 20. juni kl. 14
Fredag den 25. juni kl. 19
Lørdag den 26. juni kl. 14

Manuskript og instruktion: Svend Laustsen

er premiere om eftermiddagen, ket, siger Svend Laustsen.

let skrider frem, overskrides

Foto: Lindy Jørgensen at være gået i gang.

Takkerhytten er ikke helt færdig. Der skal lægges lyng på taget. Foran ses fra venstre Trine Pedersen og hendes mor Elise Marie Pedersen, Anne Marie Pedersen, Ib Kold, Poul Roslev, Harry Pedersen og Rasmus Thorsen.

Foto: Lindy Jørgensen

Olrik, sognepræst i Estvad-Rønbjerg, spilles af Morten Have. Fhv. skoleinspektør Torben Olesen spiller degn Stokholm. Ved siden af dem ses Ingrid Roslev og Henrik Henriksen som Rikke og Andreas Sørensen.

Foto: Lindy Jørgensen

Forhenværende lektor i Rønbjerg har skrevet egnsspil:

Godtfolk og rakkere

Af BODIL BILLESKOV BRASK

Skræk og rædsel havde de spredt om sig på Skive mark, som de havde ryddet. Nur kommer de to berygtede Abraham-sønner berusede og pralende og under stort spektakel hjem.

Forhenværende universitetslektor Svend Laustsen, Præstevæjen 25, Rønbjerg, begynder sit egnsspil »Godtfolk og rakkere i Rønbjerg Mose« om rakkere og tørvefabrikanter, med en lidt voldsscene.

»Godtfolk og rakkere« opføres første gang ved en lukket forestilling på en græsmark på Hvidemosevej 10 - bag ved Æ-Tørhus, hvor der er blevet bygget et rækkerhus af spånplader, som bliver pillet ned igen. Friluftsspillet, der også markerer 100-året for Jensen og Sørensens Plantage A/S, udgør tillige et bidrag til Salling-Fjends Legene.

PREMIERE DEN 20. JUNI

Egnsspillet vises i den forbindelse søndag den 20. juni, hvor der

fredag den 25. juni om aftenen og lørdag eftermiddag den 26. juni.

Initiativet til egnsspillet blev taget for et par år siden. Svend Laustsen har siden sat sig meget grundigt ind i forholdene på egen for 100 år siden ved at have studeret bl.a. en stor bunke navngivne kilder.

Hans skuespil er skrevet sammen af autentiske begivenheder, baseret på lokale historiske hændelser i perioden 1879-99.

Svend Laustsen har været dybt nede og langt omkring for at finde stof om rakkere, som der i øvrigt er skrevet en del om, om mosebrug og om tørvefabrikantene i Hvidemose og Rønbjerg omkring århundredskiftet.

- Jeg har også prøvet at danne mig et indtryk af, hvordan de forskellige personer var. Bogtrykker, ejer af Skive Folkehøjskole, Marius Jensen, der sammen med Rønbjerg-gårdmanden Andreas Sørensen i 1899 grundlagde interessentskabet »Rønbjerg Tørvefabrik« havde f.eks. en social indstilling som skinner meget igennem handlingen i styk-

I den periode forestillingen foregår i, blev tørvefabrikationen udviklet til en industri. Derfor har de to foregangsmænd i Rønbjerg vigtige roller i egnsstykket. Deres særpregede makkerskab satte gang i en god udvikling, der fortsatte, selv efter at mosen var tømt for tørvevædd.

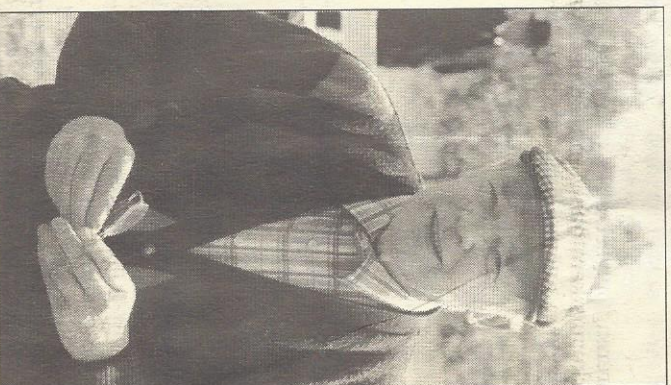
Deres efterkommere samarbejder i dag i aktieselskabet »Jensen og Sørensens Plantage«.

MORMON-PREDIKANT

Ordvekslingen i egnsspillet har Svend Laustsen overvejende selv digtet. Men der er kædetrinrelatation mellem rakkere: »stek di mormons«, som betyder hold mund - eller når knægten var syg og kunde dø: »æ knævels er lak og ka duse«.

Begivenhederne omfatter også mormonhistorie, påvirkningerne på egen af en anmassende mormon-prædikant og en kærligheds-historie mellem den skønne og kloge rakkeryg, Sofie, og den unge gårdmandssøn, Viktor.

Godtfolk holdt traditionelt afstand til rakkere, men som spil-

Forhenværende universitetslektor Svend Laustsen står bag både ide og manuskript til egnsspillet.

grænsen mellem de to planer og de to slags folk, mere og mere.

»Godtfolk og Rakkere« har 20 lokale aktører på rollelisten til 21 roller, plus tørvearbejdere og rakkerbørn fra Estvad og Rønbjerg.

Rikke Davidsen fra Valling er tipoldebarn af Frederikke og Rønbjerg-gårdmanden Andreas Sørensen.

Spillet udspilles i to planer og foregår i to akter.

Siden midt i februar har hele flokken mødtes to gange om ugen. Øveaftenerne begyndte på skolen, men flyttede 1. maj ud på Hvidemosevej, hvor der er skabt et rigtigt rækkerlandskab med småbakker, knolde og gryder, og hvor alle øveaftener har kunnet gennemføres trods det lunefulde vejr.

Foruden idé og manuskriptet står Svend Laustsen også for instruktionen og scenografin.

Hvad siger han selv om det hele, efter at der lørdag eftermiddag blev øvet med dragter:

- Jeg tror, det ser godtnok ud. Men engang imellem har jeg været betænkelig over overhovedet

Shirley Holbrook 10/6-99

Lokalt

